

Økonomi for geografer 2001 II

RETTEVEJLEDNING

A. IS-LM modellen (50%)

- 1) *Hvad udtrykker IS-kurven? Illustrer kurven i et (Y, r) -diagram. Hvilke former for økonomisk politik påvirker kurvens placering i diagrammet?*

IS-kurven er kombinationer af rente og indkomst, for hvilke der er ligevægt på varemarked. IS-kurven kan, sammen med LM-kurven, illustreres som i figur 10-16 på side 278 i Mankiw. Finanspolitik i form af skatteændringer eller ændringer i mængden af offentlige køb påvirker IS-kurvens placering i diagrammet (der kræves ingen illustration af dette).

- 2) *Hvad udtrykker LM-kurven? Illustrer kurven i diagrammet fra spørgsmål 1). Hvilke former for økonomisk politik påvirker denne kurves placering i diagrammet?*

LM-kurven er kombinationer af rente og indkomst, for hvilke der er ligevægt på pengemarked. Pengepolitik i form af ændringer i pengemængden påvirker LM-kurvens placering.

- 3) *Skitser i et nyt IS-LM-diagram effekten af en skattestigning. Sammenlign Y og r i udgangspunktet med disses niveau i den nye ligevægt.*

Skitsen skal være identisk med figur 11-4 (a) på side 287 i Mankiw. IS-kurven rykker mod sydvest, mens LM-kurven forbliver på sin plads. I den nye ligevægt er både indkomst og rente lavere end i udgangspunktet.

Det antages, at Nationalbanken på kort sigt ønsker at fastholde renten på det niveau, den var i udgangspunktet.

- 4) *Hvilken form for pengepolitik skal Nationalbanken i så fald føre som reaktion på skattestigningen? Skitser i IS-LM-diagrammet effekten af en sådan pengepolitik. Sammenlign Y 's størrelse med resultatet fra spørgsmål 3) og kommenter.*

Kontraktiv pengepolitik (en reduktion i pengemængden) rykker LM-kurven mod nordvest. Dette skal ske i en sådan udstrækning, at LM-kurvens skæring med den nye IS-kurve forekommer netop dér, hvor renten har samme niveau som i udgangspunktet. Figur 11-4 (b) illustrerer dette. Konsekvensen er, at produktionen falder yderligere, fordi renten nu ikke tillader investeringerne at ændres.

Antag, at produktionen i udgangspunktet befandt sig på sit naturlige niveau, $\bar{Y}$.

- 5) *Hvad sørger for, at produktionen vender tilbage til sit naturlige niveau på langt sigt? Illustrer langsigtslige vægten i IS-LM-diagrammet.*

På langt sigt indstiller prisniveauet sig, så efterspørgslen, og dermed produktionen, vender tilbage til sit naturlige niveau. Da $Y < \bar{Y}$, vil priserne med tiden falde. Dette rykker LM-kurven mod højre, indtil skæringen med den nye IS-kurve forekommer netop dér, hvor produktionen har samme niveau som i udgangspunktet. Illustrationen kan kombinere figur 11-4 (b) med figur 11-7 (a).

B. Arbejdskraftefterspørgsel (15%)

Forklar og illustrer hvorledes en virksomhed, der befinder sig på et fuldkommen konkurrencemarked, efterspørger arbejdskraft.

En virksomhed, der befinder sig på et fuldkommen konkurrencemarked, tager alle priser for givet. Derfor opfattes prisen på den vare, virksomheden producerer og sælger, P , samt aflønningen pr. enhed arbejdskraft – den nominelle løn – W som eksogene, når der træffes beslutning om, hvilken arbejdskraftmængde der skal hyres.

Den mer-produktion, en ekstra arbejdskraftenhed giver anledning til (arbejdskraftens marginalprodukt), betegnes MPL . Virksomheden efterspørger arbejdskraft indtil $P \cdot MPL = W$, dvs. indtil værdien af en ekstra arbejdskraftenheds produktive indsats, $P \cdot MPL$, svarer til den omkostning, der er forbundet med at ansætte denne enhed. Hvis $P \cdot MPL > W$, kan virksomheden nemlig øge sin profit ved at hyre flere arbejdere. Er omvendt $P \cdot MPL < W$, øger virksomheden profitten ved at afskedige arbejdskraft.

Alt andet lige forventes arbejdskraftens marginalprodukt at falde, jo mere arbejdskraft der hyres. Virksomhedens valg af arbejdskraftmængde kan derfor illustreres som i figur 3-4 på side 51 i Mankiw. Med kendskab til pris- og lønniveau kan den mængde arbejdskraft, hvorved arbejdskraftens marginalprodukt svarer til reallønnen, aflæses på figuren.

C. Korte spørgsmål (35%)

- 1) *Hvad mener man, når man i nationalregnskabssammenhæng taler om forbrug af fast realkapital?*

Hermed refereres til den værdiforringelse eller nedslidning af produktionsapparatet, der i årets løb forekommer ved frembringelse af nationalproduktet.

- 2) *Hvad angiver den marginale forbrugstilbøjelighed (eng: marginal propensity to consume)? Kan den marginale forbrugstilbøjelighed overstige 1 (forklar)?*

Den marginale forbrugstilbøjelighed angiver det merforbrug, en ekstra krone disponibel

indkomst giver anledning til. Med adgang til lån er der umiddelbart intet til hinder for, at den marginale forbrugstilbøjelighed kan overstige 1.

- 3) *Beskriv sammenhængen mellem den nominelle og den reale rente.*

Realrenten kan udtrykkes som den nominelle rente fratrukket inflationsraten, dvs. som $r = i - \pi$. Alternativt kan *Fisherligningen* benyttes, ifølge hvilken den nominelle rente skrives som realrenten tillagt inflationsraten, dvs. som $i = r + \pi$.

- 4) *Hvad forstås ved begrebet realkasse (eng: real money balances)?*

Realkassen er et udtryk for pengemængdens købekraft, dvs. antallet af vareenheder der kan erhverves med pengemængde M , når varens pris er P pr. enhed. Realkassen skrives derfor M/P .

- 5) *Hvad udtrykker indkomstelasticiteten? Hvordan fortolkes henholdsvis dennes fortegn og numeriske størrelse?*

Indkomstelasticiteten udtrykker den relative (procentvise) ændring i efterspørgslen efter en given vare ved en relativ (procentvis) ændring i indkomsten. Fortegnet er udtryk for, i hvilken retning efterspørgslen ændres, når indkomsten stiger; den numeriske værdi fortæller, hvor voldsom en efterspørgselsændring der er tale om. Er indkomstelasticiteten større end 1, er der per definition tale om et *luksusgode*; indkomstelasticiteter mindre end 1 betyder, at der er tale om en *livsfornødenhed*. Er indkomstelasticiteten negativ, siges varen at være *inferior*.

- 6) *Hvorfor og hvordan antages investeringerne at afhænge af realrenten?*

Realrenten udtrykker den reale omkostning ved at lånefinansiere investeringer. Derfor antages investeringerne at afhænge negativt af realrenten (figur 3-6 på side 56 i Mankiw illustrerer sammenhængen).

- 7) *Hvad mener man, når man taler om pengetransmissionsmekanismen (eng: monetary transmission mechanism)?*

Pengetransmissionsmekanismen er den mekanisme, via hvilken ændringer i pengeudbuddet påvirker efterspørgselskomponenterne på varemarked. Eksempelvis kan ændringer i pengeudbuddet i en lukket økonomi påvirke renten og dermed investeringerne, mens ændringer i pengeudbuddet i en åben økonomi kan påvirke valutakursen og dermed nettoeksporten.

- 8) *Hvad kendetegner en indifferenskurve (eng: indifference curve)?*

En indifferenskurve er en grafisk repræsentation af de godebundter, forbrugeren opfatter som lige tilfredsstillende.

- 9) *Hvad udtrykker den klassiske dikotomi (eng: the classical dichotomy)? Hvad har den klassiske dikotomi med pengeneutralitet at gøre?*

Den klassiske dikotomi siger, at nominelle variable ikke påvirke reale variable, hvilket leder til påstanden om, at penge er neutrale.

10) *Hvad mener man, hvis man siger at købekraftsparitetsteorien (eng: purchasing-power parity) holder?*

Købekraftspariteten siger, at *loven om en pris* (det forhold, at ens varer altid koster det samme) gælder internationalt. Forskelle i indenlandske og udenlandske priser må derfor afspejles i valutakursen.